

בעניני שבע ברכות II - שיעור 368

- I. הפיוט דוי הסר לפני ברכת הזימון** המחבר של הפיוט היה תלמיד דרב סעדיה גאון ונהגו לאמרו לזכר חורבן בית המקדש ויש שנהגו שלא לאמרו בשבת דאין להזכיר חורבן ביהמ"ק בשבת ובלקוטי מהרי"ח כתב שאין לאמרו כלל משום הפסק בין מים אחרונים וברכת המזון שאסור להפסיק אף בד"ת (מ"ב קט"ט - סק"א ושובע שמחות ז' - י"ח) ואולי עיקר תיקון הפיוט היה במקומות ששם לא נהגו במים אחרונים (ע"ה) ודעבד כמר עביד
- II. אין לברך שהשמחה במעונו כשאנשים ונשים בחדר אחד** בלי מחיצה ביניהם כי השטן מקטרג (ספר חסידים ע"ג) ויש מתירים משום דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בן האנשים ואין כאן הרהורי עבירה כ"כ (נטעי גבריאל מ"ג - ח' בשם הלבוש)
- III. מצוה לכל אחד לשמוע הברכות ולענות אמן** והשומעים הברכות וע"י שיחתן אינן מקפידין לענות אמן עונשם גדול מאד (יוסף אומץ דף 332)
- IV. חתן עצמו אינו מברך ברכת אירוסין** י"א משום שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך בעצמו וי"א משום יוהרא ולטעם זה אם אין אחר יכול החתן לברך אמנם לטעם הראשון אין החתן יכול לברך כלל וכשעת הדחק החתן יברך אמנם השבע ברכות אינו ראוי שיברך החתן ברכה כזו לעצמו והרמב"ם כעס על החתן שברך ברכות אלו (שדי חמד חתן וכלה י"ח)
- V. בשעת הדחק אם רואה שלא ישאר אחר ברכת המזון מניין או פנים חדשות** יכול לברך אף באמצע הסעודה דדעת הרמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן דבלי סעודה יכולים לברך אמנם השו"ע (ס"ז - ה) פסק שמברכין אחר ברכת המזון אמנם כמה מהספרדים היו נוהגים לברך ש"ב בשבת בלא סעודה (נטעי גבריאל פ"ג - הערה כ"ה)
- VI. סעודה שאין בו פנים חדשות אין מברכים אלא אשר ברא בלבד** (שו"ע ס"ז - ז) וכן הדין בסעודה שאין בו עשרה ויש בו פנים חדשות (ס"ז - ז) ודלא כהט"ז (סק"ז) ועיין ביביע אומר (ג' - י"ח) ומברכים אשר ברא אפילו בשלשה וחתן מצטרף למנין השלשה
- VII. יש מברכים אשר ברא אפילו בסעודה שאין מסובים אלא החו"כ ובני ביתם** לבדם דחייב לאומרה בכל יום (מנהג הספרדים) ואנו לא נוהגים כן אמנם אם יש שם אורחים אפילו אינם פ"ח יש לברך והעולם אין נוהגין כן ונראה מחמת חסרון ידיעה (נטעי גבריאל דף רכ"ז - אות ט"ז)

VIII. סעודה שאוכלים החו"כ באירון אין לברך דאין הסעודה נעשה להם כמו למי שאוכל במסעדה או אצל סעודת ברית מילה בז' ימי המשתה אמנם יכול לברך בזימון כמו דבספינה מצטרפין דהוי קביעות ה"נ בזה ואוטו אינו נחשב קביעות (מ"ב קס"ז - קס"ג) וכ"כ הערוך השלחן (קס"ז - כ"ז)

IX. המברך ברכת המזון על כוס של יין צריך לשתות ממנו כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית כיון דטעון כוס הלכך ישתה רביעית שלם דיש מחלוקת בשיעור להתחייב בכרכה אחרונה י"א דדי בכזית וי"א דצריך רביעית ולכן לצאת מן הספק צריך לשתות רביעית ולברך בכרכה אחרונה (שו"ע ק"ג - ג ומ"ב ע"ט)

X. בענין הדרשות בסעודת שבע ברכות

(א) **דעת הדברי תורה** (מויקלט) דיותר טוב לשמת החתן וכלה ברקודין ובדחנות וזמירות שירות ותשבחות להש"י ממאמרות ודרשות מכל הרבנים ומקורו מגמרא (ש"ס ס"ז): ממעשה ברבי עקיבא שעשה משתה לבנו ועל כל כוס וכוס שהביא אמר חמרא וחיי לפום רבנן ולא דרש לפנייהם משום (כ) דאם אחד דורש כל הרבנים צריכים לדרוש ואז יאריכו ימי המשתה ב' וג' שנים ויותר (ג) ועוד משמע שמחזיקים את החתן לע"ה שרק ע"י ד"ת יהיה סעודת מצוה (ד) ועוד אמרינן דמבטלין ת"ת להכנסת כלה (כתובות י"ז) משמע דשמחה גדולה יותר מת"ת (ה) ועוד כשאומרים תורות ואגדות וכל אחד רוצה להראות כחו וגבורתו לא יכבדוהו ולא ישמחוהו בכל מה שירכו יותר וכל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות

(ב) **אמנם עיין במגן אבות להתשב"ץ** (לכות ג - ג) שכתב דשלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו משלחנו של מקום ומכאן נהגו לדרוש בסעודת חתן והוא מנהג קדמונים ולכן מי שאינו מיסב בסעודה של מצוה הוא כמנודה לשמים מפני שהיה מנהגם לדבר ד"ת (פסחים ק"ג):

XI. לחלק ברכות הנישואין וברכת ש"ב י"א שנותן כל ברכות לאיש אחד לפי שבברכות הנישואין ישנן ברכות שאינן פותחות בברוך (הר צבי ח - מ"ד ושו"ת שערי אפרים ט) אמנם מנהגינו אינו כן (אג"מ אה"ע ז"ד ויביע אומר ד - ז) מ"מ שזה שמברך ברכה הסמוכה לחברתה ישמע הברכה הקודמת הפותחת בברוך ולכן רצוי שקודם מעמד החופה יזמינו את כל המברכים שיעמדו סמוך לחופה כדי שלא יהא הפסק בין הברכות ולא יפסיק בדיבור בין ברכת הגפן לבין ברכתו שאינו פותח בברוך (שובע שמחות ד - ס"ז) אך יש איסור הפסק בין ברכת הגפן לשתיה בכרכות הפותחת (אג"מ הנ"ל) וה"ה ברכת התורה וההפטרה